





شماره پایان نامه: ۹۱۱۱۷۳۸

دانشگاه شهید چمران اهواز

دانشکده الهیات و معارف اسلامی

پایان نامه کارشناسی ارشد

گرایش فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان:

سینما و تلویزیون و احکام فقهی آن

استاد راهنما:

دکتر عبدالحسین رضایی راد

استاد مشاور:

دکتر خسرو نشان

نگارنده:

نرجس طرفی پور

اسفند ۱۳۹۱

باسمه تعالی

دانشگاه شهید چمران اهواز

دانشکده.....

(نتیجه ارزشیابی پایان نامه دکتری / ارشد)

پایان نامه خانم / آقای دانشجوی رشته: گرایش:.....

دانشکده به شماره دانشجویی

با عنوان :

جهت اخذ مدرک : در تاریخ : توسط هیأت داوران مورد ارزشیابی قرار گرفت و با
درجه..... تصویب گردید.

امضاء	رتبه علمی	اعضای هیأت داوران :
.....	استاد راهنما:.....
.....	استاد مشاور :
.....	استاد داور :.....
.....	استاد داور :.....
.....	نماینده تحصیلات تکمیلی :.....
.....	مدیرگروه :
.....	معاون پژوهشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده :
.....	مدیر تحصیلات تکمیلی دانشگاه :

تقدیم به:

تقدیم به رحمان

یکتا خداوند مهربان

به پاس عنایت پر مهرش، حرم حضورش و دست یاریگرش.

تقدیم به پدر و مادر مهربانم

به خاطر صبر، از خودگذشتگی و محبت بی‌مستان

و تقدیم به دوست و یار دلوزم

زینب و ائمه

او که در طول مسیر پژوهش،

هر بار تاریکی محنتی، کویچه‌های وجودم را احاطه کرد

فانوس به دست، باروشنایی محبتش

سیرگی ملال را از سرزمین جانم زدود

تشکر و قدردانی

میرآموختن، میرپرفراز و نشیبی است. برای پیش رفتن در این مسیر،
کوله بارت باید از خواستن، شوق آموختن و صبر پر باشد. اما در این میان آنچه
قدم هایت را برای پی گرفتن میراستواری می نهد همراهی کسی است که
اگر لحظه ای نگاهش را از تو دریغ دارد همان ابتدای راه از رفتن بازمی مانی.
خدایا تو را به خاطر نگاهی که هرگز دریغ نداشتی و امید دارم هرگز دریغ نداری
بی نهایت سپاسگذارم.

همچنین از اساتید خویش دکتر عبدالحسین رضایی راد، دکتر خسرو نشان، دکتر
محمد حسین کنجی و دکتر حسین آل طه که در طول مسیر پژوهش مرا از یاری
خویش بی بهره نگذاشتند صمیمانه تشکر می کنم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۳	تعریف مسأله
۳	پرسش‌های اساسی
۳	فرضیه
۴	اهداف
۴	شرح روش اجرای تحقیق
۴	پیشینه‌ی موضوع

فصل اول: کلیات

۷	پیدایش سینما
۹	سینما در ایران (پیش از انقلاب)
۱۲	سینما در ایران (پس از انقلاب)
۱۴	پیدایش تلویزیون
۱۵	تلویزیون در ایران (پیش از انقلاب)
۱۶	تلویزیون در ایران (پس از انقلاب)
۱۸	تأثیرات سینما و تلویزیون بر مخاطب
۱۸	۱- تأثیرات سینما
۲۶	۲- تأثیرات تلویزیون
۳۰	تفاوت سینما و تلویزیون
۳۱	۱- وجوه شباهت
۳۳	۲- وجوه تفاوت

فصل دوم: هنر اسلامی

- ۳۷..... اسلام و هنر
- ۳۸..... هنر متعهد و هنر غیر متعهد

فصل سوم: فقه سینما و تلویزیون

- ۴۴..... آراء فقهاء معاصر درباره سینما و تلویزیون
- ۵۰..... احکام فقهی سینما و تلویزیون
- ۵۲..... ۱- ساخت فیلم
- ۵۲..... مشروعیت آفرینش تصویر
- ۵۴..... ۱-۱- موضوع فیلم
- ۵۴..... ۱-۱-۱- تحریف
- ۵۷..... ۱-۲- ساختار فیلم
- ۵۸..... ۱-۲-۱- اختلاط زنان و مردان بازیگر
- ۶۱..... ۱-۲-۲- گفت و گوی زنان و مردان بازیگر با یکدیگر
- ۶۷..... ۱-۲-۳- نگاه کردن به نامحرم
- ۶۸..... ۱-۲-۳-۱- نگاه کردن مرد به زن نامحرم
- ۸۰..... لذت و ریه
- ۸۱..... ۱-۲-۳-۲- نگاه مرد به پای زن نامحرم
- ۸۷..... ۱-۲-۳-۳- نگاه کردن به زنان اهل ذمه
- ۹۴..... ۱-۲-۳-۳-۱- حکم نگاه کردن به زنان کافری که اهل ذمه نیستند
- ۹۶..... محدوده جواز نگاه به زنان اهل کتاب
- ۱۰۰..... ۱-۲-۳-۳-۲- حکم نگاه به زنان بی بند و بار و زنان روستایی و صحرائشین
- ۱۰۲..... ۱-۲-۳-۴- حکم نگاه زن به مرد نامحرم
- ۱۰۵..... ۱-۲-۴- حکم پوشش زنان و مردان و محدوده آن
- ۱۰۵..... ۱-۲-۴-۱- وجوب پوشش بر زنان و میزان آن
- ۱۱۳..... ۱-۲-۴-۲- وجوب پوشش بر مردان و میزان آن
- ۱۱۵..... ۱-۲-۵- حدود تماس بدنی
- ۱۲۰..... ۱-۲-۲- زناشویی فرضی بین دو نامحرم
- ۱۲۳..... ۱-۲-۷- ابراز عواطف و احساسات میان زنان و مردان بیگانه در فیلم و نمایش

- ۱۲۶ ۸-۲-۱- تشبیه به جنس مخالف.
- ۱۳۰ ۹-۲-۱- تشبیه به معصومین (ع).
- ۱۴۳ ۱۰-۲-۱- گریم و آرایشگری.
- ۱۴۳ ۱-۲-۱۰-۱- حکم وصل کردن مو به موی زن.
- ۱۵۰ ۲-۲-۱۰-۱- آرایش.
- ۱۵۲ ۱۱-۲-۱- ورزش بانوان و مردان.
- ۱۵۳ ۱۲-۲-۱- ساخت عروسک.
- ۱۵۸ ۱۳-۲-۱- ساخت برنامه‌های کم‌دی، مسابقات و سرگرمی‌ها.
- ۱۵۹ ۱۴-۲-۱- ساخت فیلم‌های وحشت آفرین.
- ۱۶۲ ۱۵-۲-۱- موسیقی.
- ۱۶۴ ۱۶-۲-۱- آواز خوانی در فیلم.
- ۱۶۶ ۱۷-۲-۱- فقه صحنه.
- ۱۶۸ ۳-۱- مکالمات.
- ۱۶۸ ۱-۳-۱- دروغ.
- ۱۷۴ ۲-۳-۱- غیبت.
- ۱۷۸ ۲- پخش و ارائه فیلم.
- ۱۷۸ ۳- دیدن و تماشای فیلم.
- ۱۸۰ ۱-۳- تفاوت در موضوع.
- ۱۸۱ ۲-۳- دلیل‌های حکم نگاه به تصویر.
- ۱۹۳ احکام اجتماعی سینما و تلویزیون.
- ۱۹۴ اشاعه‌ی فحشاء.
- ۱۹۶ الگوسازی نادرست.

فصل چهارم: مشکلات سینما و تلویزیون اسلامی و بیان راهکارها

- ۱۹۹ ۱- تعریفی از سینما و تلویزیون اسلامی.
- ۲۰۱ ۲- امکان تحقق سینما و تلویزیون اسلامی.
- ۲۰۴ ۳- اعمال قوانین فقهی در حوزه سینما و تلویزیون و بروز مشکلات.
- ۲۰۴ ۱-۳- محدودیت روابط فیزیکی میان بازیگران و محدودیت پوششی زنان.
- ۲۰۹ ۲-۳- راهکارها.

- ۲۰۹ ۳-۲-۱- افزایش بار محتوایی در فیلم‌ها و مجموعه‌های تلویزیونی
- ۲۱۰ ۳-۲-۲- استفاده از زنانی که با وجود پند و نصیحت رعایت حجاب نمی‌کنند
- ۲۱۱ ۳-۲-۳- استفاده از زنان اهل کتاب و یا کافر
- ۲۱۲ ۳-۳- مشکلات و موانع تصویرگری معصومین در سینما
- ۲۱۴ ۳-۴- راهکارها
- ۲۱۴ ۳-۴-۱- راه‌حل مشکل پس‌ماند نقش
- ۲۱۵ ۳-۴-۲- راه‌حل‌های مشکل پس‌ماند شخصیت
- ۲۱۶ ۳-۴-۳- راه‌حل مشکل رسوب هویت
- ۲۱۷ ۳-۴-۴- راه‌حل مشکل استبداد خیال
- ۲۱۷ ۳-۴-۵- راه‌حل مشکل محیط و محاط
- ۲۱۹ نتیجه‌گیری
- ۲۲۰ فهرست منابع و مآخذ
- ۲۲۰ منابع عربی
- ۲۲۸ منابع فارسی
- ۲۳۲ مجلات و روزنامه‌ها
- ۲۳۴ پایگاه‌های اینترنتی
- ۲۳۵ نرم افزارها
- ۲۳۶ چکیده انگلیسی

نام خانوادگی : طرفی پور	نام: نرجس	شماره دانشجویی : ۸۹۱۱۷۱۱
عنوان پایان نامه : سینما و تلویزیون و احکام فقهی آن		
استاد راهنما: دکتر عبدالحسین رضایی راد		
استاد مشاور: دکتر خسرو نشان		
درجه تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: الهیات و معارف اسلامی	گرایش: فقه و مبانی حقوق اسلامی
دانشگاه: شهید چمران اهواز	دانشکده: الهیات و معارف اسلامی	گروه: فقه و مبانی حقوق اسلامی
تاریخ فارغ التحصیلی: ۹۱/۱۲/۱۶		تعداد صفحه: ۲۴۶
کلید واژه ها: سینما، تلویزیون، فقه، احکام، فرهنگ		
<p style="text-align: right;">چکیده</p> <p>سینما و تلویزیون زمان زیادی نیست که پا به عرصه‌ی زندگی اجتماعی انسان‌ها گذاشته‌اند. اما در همین مدت زمان کوتاه، تاثیرات چشم‌گیر و غیر قابل انکاری را بر زندگی بشر امروز داشته‌اند. سینما و تلویزیون عناصری بسیار قدرتمند در حوزه‌ی فرهنگ‌سازی و عضو ثابتی هستند که انفصال و جدایی آنها از زندگی بشر امروز غیر ممکن است. عناصری چنین قدرتمند و تاثیرگذار که توانایی جهت‌دهی به زندگی بشر را دارند قطعاً از دید و نظرگاه فقه که وظیفه‌اش تنظیم زندگی انسان‌ها براساس احکام و قوانین شرعی است دور نخواهد ماند. فقه شیعه که مدعی پاسخ‌گویی به تمام نیازهای بشری است باید در قبال سینما و تلویزیون موضعی شفاف داشته باشد. در این پژوهش که به روش کتابخانه‌ای صورت گرفته است، پس از تبیین و بررسی احکام و قوانین فقهی عناوین مرتبط با سینما و تلویزیون مانند، اختلاط زنان و مردان بازیگر، پوشش آنها، حدود تماس بدنی و ابراز عواطف و احساسات نسبت به یکدیگر در جریان بازی و ترسیم مختصات فقهی این دو پدیده که هدف این پژوهش محسوب می‌شود، به این پرسش اساسی پاسخ داده شده است که آیا اعمال قوانین و احکام فقهی در حوزه سینما و تلویزیون اولاً امکان‌پذیر است یا خیر، و در فرض امکان و اعمال کلیه احکام شرعی، آیا این عمل منجر به رکود این دو پدیده و ریزش مخاطبان آن خواهد شد، یا برعکس، زمینه را برای رشد و شکوفایی این دو پدیده فراهم خواهد کرد؟ پاسخ این پرسش، در واقع نتیجه‌نهایی این پژوهش است که اعمال احکام فقهی در حوزه سینما و تلویزیون بدلیل کم رنگ کردن دو عنصر جذابیت و باورپذیری در فیلم، سریال و سایر برنامه‌های تلویزیونی، مشکلاتی ایجاد خواهد کرد؛ اما این مشکلات با بالا بردن بار محتوایی مجموعه‌های سینمایی و تلویزیونی و اعمال راهکارهایی فقهی تا حد قابل توجهی قابل رفع خواهد بود.</p>		

مقدمه

زندگی بشر همیشه در معرض تغییر و تحول بوده است و در بیشتر موارد عامل اصلی و اساسی این تغییرات و تحولات، خود انسان بوده است. تکنولوژی و پیشرفت در عرصه‌های گوناگون، حاصل تلاش و زحمت انسان در طول قرن‌های متمادی برای رسیدن به خواسته‌هایش بوده است. یکی از دستاوردهای شگرف تکنولوژی، پدیده‌ای بنام سینما و تلویزیون می‌باشد که قدرت تاثیرگذاری آنها بر زندگی انسان، در این روزگار بیش از هر زمان دیگری محسوس است. زندگی بشر هرگز از تغییر و تحول باز نخواهد ماند و علم هر روز دریچه‌ای تازه از ناشناخته‌ها را به روی آدمی می‌گشاید و این فقه است که باید خودش را با تغییرات و تحولات تطبیق دهد و پاسخ‌گوی نیازهای بشر باشد. مسلمانان معتقدند که فقه توانایی پاسخ‌گویی به تمام نیازهای حیاتی بشر را دارد و هیچ مسئله‌ای نیست که فقه پاسخی برای آن نداشته باشد. باید دید فقه درباره سینما و تلویزیون چه احکام و قوانینی را طراحی خواهد کرد.

به هر حال در یک جامعه اسلامی، سینما و تلویزیون نیز باید اسلامی باشد و بحث بر این است که فقه چگونه می‌خواهد قوانین خویش را درباره سینما و تلویزیون پیاده کند و در صورت اعمال قوانین فقهی در این حوزه، سینما و تلویزیون با چه فواید و مضراتی مواجه خواهد شد. آیا سینما و تلویزیونی که با مختصات اسلامی طراحی می‌شود مورد توجه مخاطب قرار خواهد گرفت و نیاز مخاطب را برآورده خواهد کرد؟ یا برعکس، چنین سینما و تلویزیونی برای عموم باور پذیر نخواهد بود و بدلیل محدودیت‌هایی که در آن اعمال می‌شود منجر به ریزش مخاطبان خواهد شد؟ پژوهش صورت گرفته، تلاشی درصدد رسیدن به پاسخ مسائلی است که مطرح شد. این پژوهش در چهار فصل طراحی و تنظیم شده است. در فصل اول، تحت عنوان کلیات، از سیر تاریخی سینما و تلویزیون در جهان و ایران پیش و پس از انقلاب، تاثیرات سینما و

تلویزیون بر مخاطب و تفاوت هایی که این دو پدیده با یکدیگر دارند سخن گفتیم تا خواننده و مخاطب اثر در قدم اول، آشنایی کلی و اجمالی نسبت به پدیده سینما و تلویزیون پیدا کند. در فصل دوم تحت عنوان هنر اسلامی، دیدگاه و نظر اسلام را درباره هنر آوردیم و از ویژگی های هنر متعهد و غیر متعهد سخن گفتیم، چرا که سینما هنر هفتم است. در فصل سوم تحت عنوان فقه سینما و تلویزیون، بعد از بیان آراء فقهاء معاصر درباره این دو پدیده، به تبیین و بررسی تفصیلی احکام فقهی عناوین مرتبط با سینما و تلویزیون پرداختیم و در واقع مختصات فقهی سینما و تلویزیون در این فصل ترسیم شده است؛ و در نهایت در فصل چهارم از سینما و تلویزیون اسلامی سخن گفتیم و به بیان مشکلات برخاسته از اعمال قوانین فقهی در این دو حوزه پرداختیم و راهکارهایی را در جهت رفع این مشکلات مطرح کردیم.

تعریف مسأله

سینما و تلویزیون، محصول توان تکنولوژیکی انسان است که قدرت قابل توجهی در جهت‌دهی به زندگی بشر امروز دارد. وابستگی بشر امروز به محصولات این دو پدیده و تأثیرات عمیق و پیچیده‌ی آن بر زندگی انسان، امری غیرقابل انکار است. عناصری چنین قدرتمند که در روزگار ما در سطحی وسیع به تأمین نیازهای متنوع انسان می‌پردازد از دید و نظرگاه فقه که مدعی پاسخ‌گویی به تمام نیازهای بشری است دور نخواهد ماند. فقه شیعه با این عقیده و جهت‌گیری باید در قبال سینما و تلویزیون موضعی شفاف داشته باشد.

پرسش‌های اساسی

پرسش‌های اساسی که در این پژوهش با آن مواجه هستیم عبارتند از:

- ۱- احکام فقهی سینما و تلویزیون چیست؟
- ۲- آیا می‌توان با حفظ احکام و موازین شرعی از هنر سینما و تلویزیون استفاده کرد؟
- ۳- آیا اعمال قوانین و احکام فقهی در حوزه سینما و تلویزیون منجر به رکود این دو پدیده می‌گردد؟

فرضیه

می‌توان ضمن حفظ موازین شرعی از صنعت و هنر سینما و تلویزیون استفاده کرد؛ ولی اعمال قوانین و احکام فقهی در حوزه سینما و تلویزیون مشکلات و آسیب‌هایی را برای سینماگران، هنرمندان و مخاطبان ایجاد خواهد کرد ولی با این وجود می‌توان با ارائه راهکارهایی این مشکلات و آسیب‌ها را به حداقل رساند.

اهداف

اهداف این پژوهش عبارتند از:

- ۱- ترسیم مختصات فقهی سینما و تلویزیون
- ۲- اثبات این مسئله که اعمال قوانین فقهی در دو حوزه سینما و تلویزیون اگرچه مشکلات و آسیب‌هایی را برای سینماگران و مخاطبان آن ایجاد خواهد کرد؛ اما منجر به رکود این دو پدیده نخواهد شد.
- ۳- بیان راهکارهایی که ما را به سینما و تلویزیونی که از دیدگاه فقه قابل قبول است نزدیک می‌کند.

شرح روش اجرای تحقیق

برای انجام این پژوهش از روش توصیفی-تحلیلی بهره برده شده است. و آثار منتشر شده که به نحوی با موضوع مورد نظر ارتباطی داشته مورد استفاده قرار گرفته است. البته از آن جایی که موضوع مورد نظر کمتر مورد توجه بوده و آثار قابل توجهی در این باره وجود ندارد از مقالات موجود در اینترنت، نشریات و گفت‌وگو با افرادی که در این زمینه تخصص‌هایی داشته‌اند استفاده شده است.

پیشینه‌ی موضوع

از آن جایی که موضوع مورد نظر، موضوع تازه‌ای است، کمتر به آن پرداخته شده است. بررسی سینما و تلویزیون از دید و نظرگاه فقه در عرصه جهانی سابقه‌ای ندارد، در ایران نیز تا پیش از انقلاب با توجه به اوضاع بحرانی سینما و تلویزیون اصلاً موضوعیتی نداشت. در حال حاضر هم

بعد از گذشت سی و چند سال از پیروزی انقلاب اسلامی به این موضوع چندان توجهی نشده است و تنها آثاری انگشت شمار در این باره وجود دارد که مستقیماً به موضوع احکام فقهی سینما و تلویزیون پرداخته است که از جمله آن‌ها می‌توان به کتاب‌هایی چون *سینما در آینه فقه* از محمدرضا جباران و *آداب و احکام سینما و فیلم‌سازی* از سعید عباس‌زاده اشاره کرد. البته بررسی احکام فقهی سینما و تلویزیون به صورت پراکنده در مقالات هم آمده است که از مقالات مرتبط با موضوع نیز، در این پژوهش بهره برده شده است. در واقع کم‌توجهی به مسئله بررسی احکام فقهی سینما و تلویزیون حقیر را برآن داشت تا با انتخاب این موضوع برای پایان نامه، فرصتی برای بررسی بیشتر و جدی‌تر فراهم آورم.

فصل اول: کلیات

پیدایش سینما

«۲۸ دسامبر ۱۸۹۵ را به جرأت می‌توان مبداء تاریخ سینما دانست. آن شب سردی که برادران لومیر، اهل لیون برای اولین بار «سینماتوگراف» خود را در بلوار کاپوسن‌های پاریس و در مقابل عده‌ای از علاقمندان به نمایش گذاردند.»^۱

«برادران لومیر دستگاه اختراعی خود را «سینماتوگراف» نام نهادند. سینما از کلمه (کینما) یونانی گرفته شده که به معنی جنبش (حرکت) است. گراف از کلمه (گرافی ین) یا (گرافوس) یونانی است که به معنی (نوشتن) می‌باشد؛ بنابراین سینما توگراف می‌شود: جنبش‌گیری یا جنبش‌نگاری زیرا گرافوس گذشته از نوشتن به معنی چیزی را ضبط کردن هم هست و برادران لومیر این نام را از آن رو برگزیده‌اند تا جدایی دستگاه خود را با دستگاه عکاسی (فتوگراف) مشخص نمایند و به بینندگان بگویند که این دستگاه با دوربین عکاسی این جدایی را دارد که آن یکی تنها عکس را بدون حرکت می‌گیرد و این یکی پیکره را جاندار نشان می‌دهد. آنان فراورده دستگاه خود را برای تماشای مردم گذاشتند و برای انبوه کسانی که برای دیدن این پدیده نوین گرد آمده بودند چهار فیلم کوتاه به نام‌های (آبیاری میر آب) (ورود ترن به ایستگاه) (بیرون رفتن قایق از بندر) و (تعطیلی کارخانه) نشان دادند که همه بینندگان را به شگفتی وا داشت.»^۲

«در سال ۱۸۹۵ که ادیسون در آمریکا، لومیر در فرانسه و پل در انگلستان برای اولین بار عکس‌های متحرکی روی پرده سفید انداختند شور و شوق تماشاگران بود که دستگاه نوظهور آنها را قوام و دوام بخشید. برای خود این مخترعین، سینما یک اسباب بازی علمی بود مانند سایر اختراعاتی که براساس کشفیات علمی قرن نوزدهم صورت می‌گرفت ولی برای مردم این اختراع

^۱ دیوید رابینسون، تاریخ سینمای جهان، همیون عباسپور، ابراهیم ابوالعالی، یک جلد، چاپ اول، نگاه، تهران، ۱۳۶۳، ص ۹

^۲ حسین یزدانیان، دکاتی به نام سینما، یک جلد، چاپ اول، مرکز نشر سپهر، تهران، ۱۳۴۷، ص ۱۵

الهام تازه‌ای بود. تنها این نبود که این ماشین‌ها حرکت و سایه دنیای واقعی را ضبط می‌کردند زیرا این کار قبلاً نیز شده بود؛ بلکه اکنون همه چیز را می‌شد با اندازه طبیعی دید و عجیب آنکه تصویر حتی طبیعی‌تر از اصل می‌نمود. تماشاگران نخستین سینما می‌نشستند و مناظری عادی مانند هجوم امواج به ساحل یا حرکت سریع اتومبیل‌ها در خیابان، ورود قطار راه آهن به ایستگاه و سان ارتش یا حتی مردمی را که توی آفتاب قدم می‌زدند با چشمان بهت زده تماشا می‌کردند. در واقع این نمایش‌گران بودند که این چیز نو ظهور را به یک نوع تفریح تبدیل می‌کردند و کارگردانان و عکس‌برداران و هنرپیشگان و اشخاص اهل هر کسب و کاری که از اطراف جهان به سوی این وسیله بیان تازه کشیده می‌شدند و آن را از یک تفریح ساده به حد یک هنر بالا می‌بردند.^۱ «برادران لومیر دستگاهی را که درست کرده بودند هیچ‌گاه برای پدید آوردن فیلم‌های سینمایی به کار نبردند و چنین اندیشه‌ای را هم نداشتند که از راه سرهم کردن داستانی از راست یا دروغ دکانی پدید آورند. آنان هیچ‌گاه متوجه اهمیت تجاری اختراع خود نبودند به طوری که ژرژمه لیس وقتی به آنتوان لومیر پدر آگوست و لویی مراجعه کرده تقاضای خریداری یک دستگاه سینماتوگراف را نمود به او این‌طور جواب داده شد: جوان این دستگاه دارای هیچ گونه آتیه تجارتي نیست و برای منظور علمی بوجود آمده از ما بشنو و پولت را تلف نکن...»^۲

هر چند امروز سینما را در مجمع سایر هنرها می‌پذیرند، اما نمی‌توان منکر این شد که این هنر همیشه فرزند علم بوده است. چشم انسان به علت خاصیت مرموزی، تصاویر را به اندازه جزئی از ثانیه بیش از مدت واقعی ظهور اشیا حفظ می‌کند. زندگی سراسر دستگاه صنعت سینما بستگی به همین خاصیت چشم دارد. در اصل عکس متحرک از یک ردیف عکس‌های ثابت

^۱ آرتورنایت، تاریخ سینما، نجف دریابندری، يك جلد، چاپ چهارم، فرانکلین، تهران، ۱۳۵۴، صص ۹۰۸

^۲ حسین یزدانیان، پیشین، صص ۱۵ و ۱۶

تشکیل شده است که روی نوار طویل سلولوئیدی معمولاً به عرض شانزده یا سی و پنج میلی‌متری چاپ شده‌اند. هرکدام از این عکس‌ها لحظه‌ای روی پرده سفید می‌افتد و به سرعت می‌گذرد و جای خود را به عکس دیگری می‌دهد سرعت حرکت و تعویض این عکس‌ها چه مثل زمان فیلم صامت ۱۶ عکس در ثانیه باشد و چه مانند امروز ۲۴ عکس در ثانیه، به اندازه کافی مراحل گوناگون یک حرکت را چنان نشان می‌دهد که چشم بتواند رابطه میان یک عکس و عکس پس از آن را برقرار سازد و تصویر حرکت مداوم به بیننده بدهد.^۱ فیلم‌های سینمایی را کسانی پدید آورند که تا پیش از آن از راه سیرک، تئاتر، باله، رقص و عکس‌های متحرک و مانند اینها روزی بدست می‌آوردند و روز می‌گذرانند. اختراع دوربین فیلم برداری، آنان را را به سوی خود کشید و بر آن شدند که از این وسیله نوین هم مانند تئاتر و سیرک و دیگر سرگرمی‌ها سود جویند. از این رو کسانی مانند ژرژمه لیس، اسمیث، ویلیامسون، گریفیث، چارلی چاپلین، رنه کله، ایزنشتین از این ماشین دانشی که ویژه کارهای بسیار سودمند پدید آمده بود هنری و یا بهتر بگوییم دکانی بنام سینما پدید آوردند.^۲

سینما در ایران (پیش از انقلاب)

«مظفردین شاه در سال ۱۹۰۰ میلادی سفری به فرانسه می‌کند و در «کنترکسویل» در میان وسایل سرگرمی مختلف یک دستگاه سینما توگراف می‌بیند. او از این پدیده سحرانگیز خوشش می‌آید و در سفرنامه اش می‌نویسد: دستگاهی است که به روی دیوار می‌اندازند و مردم در آن حرکت می‌کنند. در این هنگام میرزا ابراهیم خان عکاس باشی به دستور مظفردین شاه دستگاه را

^۱ آرتورنایت، پیشین، صص ۹ و ۱۰

^۲ حسین یزدانیان، پیشین صص ۱۶ و ۱۷

خریداری می‌کند. سینما توگراف در اوایل سال‌های ۱۲۷۹ هجری شمسی پا به ایران گذاشت و چند سال بعد نیز بهره‌گیری از آن برای نمایش عمومی رواج یافت. اما قبل از آن تنها درباریان قاجار و اشراف از این دستگاه استفاده می‌کردند.^۱

«پس از اینکه سینما تا اندازه‌ای جا باز کرد، کسانی در اندیشه فیلم‌سازی در ایران افتادند که بایداز اوهانیان نام ارمنی یاد کرد. زیرا او در سال ۱۳۰۴ مدرسه عالی سینمای مسکو را دیده به ایران آمد و از سال ۱۳۰۸ به ساختن فیلم پرداخت. او مدرسه ای برای پرورش بازیگر و سپس استودیو فیلم برداری بنام شرکت سهامی پارس فیلم برپا ساخت. اوهانیان نخستین فیلم خود را بنام آبی و رابی تهیه کرد و این اولین فیلم بدون صدا بود.»^۲

«در بهار سال ۱۳۱۱ (۱۹۳۲ میلادی) عبدالحسین سپنتا دست به کار تهیه اولین فیلم ناطق ایرانی شد. نام این فیلم دختر گُر بود. این فیلم تماماً در هندوستان تهیه شد و چون موضوع آن درباره ایران بود تمام صحنه های آن را با تلاشی فراوان در نقاطی که مشابهت زیاد با جغرافیای ایران داشت فیلمبرداری کردند.»^۳

« سینما در اوایل کار خود در ایران تقلیدی کورکورانه از سینمای غرب و ابزاری بود در اختیار افرادی که اصلاً آشنایی با سینما نداشتند و فقط می‌خواستند که فیلم ساخته باشند و در نتیجه فیلم‌هایی که ساخته می‌شد مفتضح بودند. فیلم‌ها در هر ژانری که ساخته می‌شد کپی کارهای غربی‌ها بوده و بر همین اساس چیزهایی به تصویر کشیده می‌شد که اصلاً واقعیت جامعه ما نبوده و هیچ دردی از مردم دوا نمی‌کرد.»^۴

^۱ مسعود مهرابی، تاریخ سینمای ایران از آغاز تا سال ۱۳۵۷، یک جلد، چاپ اول، توس، تهران، ۱۳۶۳، صص ۱۴ و ۱۵

^۲ حسین یزدانیان، پیشین، ص ۱۲۳

^۳ دیوید رابینسون، پیشین، ص ۵۰۴

^۴ حسین یزدانیان، پیشین، صص ۱۲۴ تا ۱۳۰